Norway grants

ПОСІБНИК

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН, ЯКИМ НАДАНО ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В БОЛГАРІЇ

БЪЛГАРСКИ ЧЕРВЕН КРЪСТ
BULGARIAN RED CROSS

ЕВРОКЛУБ ЖЕНА

Цей Посібник створено в рамках проекту «У Фокусі - національна спроможність у сфері надання притулку та міграції», № BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом № 812108-11-27.01.2023, фінансованого за кошти програми «Внутрішні справи», Норвезького фінансового механізму 2014-2021.

Norway grants

ПОСІБНИК

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН, ЯКИМ НАДАНО ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В РЕСПУБЛІЦІ БОЛГАРІЯ

Посібник створено в рамках реалізації Діяльності 4-го проєкту «У Фокусі – національна спроможність у сфері надання притулку та міграції», № BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом № 812108-11-27.01.2023, фінансований коштом програми «Внутрішні справи» Норвезького фінансового механізму 2014-2021. Бенефіціаром проєкту є Товариство Червоного Хреста Болгарії. Партнери проєкту: Об'єднання «Євроклуб Жена» та Державне агентство у справах біженців при Раді Міністрів.

Цей Посібник створено в рамках проєкту «У Фокусі - національна спроможність у сфері надання притулку та міграції», № BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом № 812108-11-27.01.2023, фінансованого коштом програми «Внутрішні справи» Норвезького фінансового механізму 2014-2021 рр. Всю відповідальність за зміст матеріалу несе Товариство Червоного Хреста Болгарії і за жодних обставин не можна вважати, що цей матеріал відображає офіційну думку Норвезького фінансового механізму і Програмного оператора.

Norway grants

ЗМІСТ

Основна термінологія 3

Тимчасовий захист у Європейському Союзі та Болгарії - коли і як надається 5

Права і обов'язки осіб з тимчасовим захистом в ЄС та Болгарії 19

Можливості для осіб з тимчасовим захистом доступу до освіти, роботи, медичної допомоги та житла 24

Доступ до освіти.....24

Доступ до ринку праці 30

Доступ до медичного обслуговування 30

Розміщення та житло 33

Соціальна допомога, соціальні послуги та захист 35

Права дітей з тимчасовим захистом в ЄС та Болгарії .. 37

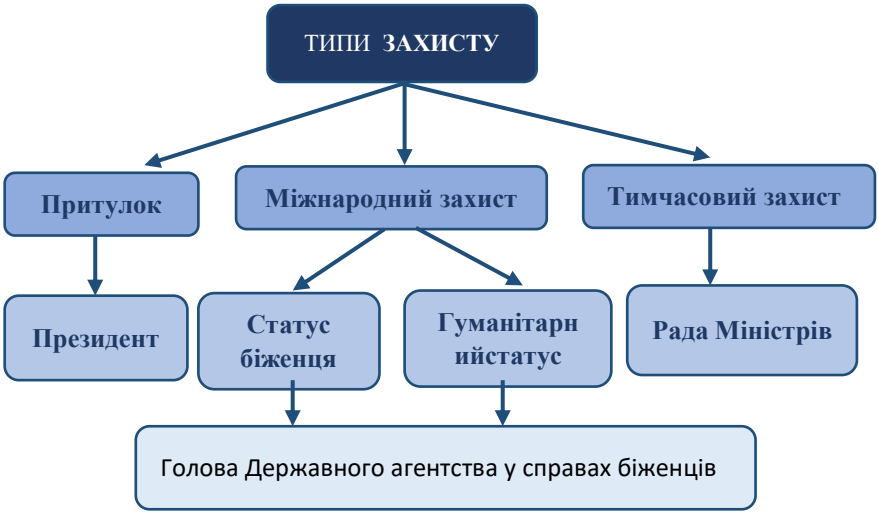
Можливості переміщення в ЄС для осіб з тимчасовим захистом .....**Error! Bookmark not defined.**

Корисні посилання.....**Error! Bookmark not defined.**

Проєкт „У ФОКУСІ - національна спроможність у сфері надання притулку та міграції", №BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом №812108-11-27.01.2023р., фінансований коштом програми „Внутрішні справи", Норвезького фінансового механізму 2014 - 2021 р.

ОСНОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Захист, який Республіка Болгарія надає іноземцям, включає: притулок, міжнародний захист і тимчасовий захист. Види захисту представлені на наступній схемі:

Притулок

Право на притулок у Болгарії регулюється Конституцією Республіки Болгарія та **Законом про притулок і біженців** (ЗУБ). Конституція визначає повноваження Президента щодо надання притулку. Відповідно до ст.27, п.2 Конституції: *«Республіка Болгарія надає притулок іноземцям, які переслідуються через свої переконання або діяльність на захист міжнародно визнаних прав і свобод».*

Міжнародний захист

Він надається відповідно до Конвенції про статус біженців, складеної в Женеві 28 липня 1951 року, та Протоколу про статус біженців 1967 року, ратифікованого законом (оприлюднено в Державному віснику, № 36 за 1992 рік), а також відповідно до міжнародних актів щодо

Проєкт „У ФОКУСІ - національна спроможність у сфері надання притулку та міграції“, №BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом №812108-11-27.01.2023р., фінансований коштом програми „Внутрішні справи“, Норвезького фінансового механізму 2014 - 2021 р.

захисту прав людини. У Республіці Болгарія вимоги до міжнародного захисту регулюються Законом про притулок і біженців, а такий захист надається рішенням голови Державного агентства у справах біженців при Раді міністрів (ДАБ). Міжнародний захист має дві форми: **статус біженця та гуманітарний статус.**

Біженець

Статус біженця в Республіці Болгарія надається іноземцю, який через обґрунтовані побоювання переслідувань за ознаками раси, релігії, національності, політичних поглядів або приналежності до певної соціальної групи перебуває за межами країни свого походження і з даних причин не може або не бажає скористатися захистом цієї країни або повернутися до неї. Вимоги регламентовані статтею 8 ЗУБ.

«Статус біженця» означає визнання Республікою Болгарія громадянина третьої країни або особи без громадянства, який відповідає умовам для надання статусу біженця, регламентованим ст. 8 ЗУБ.

Гуманітарний статус

Гуманітарний статус надається іноземцю, який не відповідає вимогам для отримання статусу біженця і який не може або не бажає отримати захист від своєї країни походження, тому що він може наражатися на реальний ризик серйозних насильств, таких як смертна кара, страта, катування, нелюдське або таке, що принижує гідність поводження тощо.

«Гуманітарний статус» означає визнання Республікою Болгарія громадянина третьої країни або особи без громадянства як особи, яка відповідає умовам для надання гуманітарного статусу, регламентованого статтею 9 ЗУБ.

Тимчасовий захист

Він надається у разі масового припливу іноземців, які змушені покинути країну свого походження через збройний конфлікт, громадянську війну, іноземну агресію, порушення прав людини чи

масштабне насильство на території відповідної країни або в окремому регіоні, і які не можуть з цих причин повернутися туди. Тимчасовий захист у Болгарії надається Радою Міністрів за рішенням Ради Європейського Союзу. Термін його дії визначається рішенням Ради ЄС.

Вразлива група

Вразливою групою або вразливими особами є малолітні або неповнолітні, малолітні та неповнолітні без супроводу батьків, особи з інвалідністю, люди похилого віку, вагітні жінки, одинокі батьки з неповнолітніми дітьми, жертви торгівлі людьми, особи з серйозними проблемами зі здоров'ям, особи з психічними розладами та особи, які зазнали катувань, зґвалтувань чи інших тяжких форм психічного, фізичного чи сексуального насильства.

Громадянин третьої країни

Іноземець, який є громадянином країни, що не є членом Європейського Союзу, Європейської економічної зони та Швейцарії.

Цей посібник призначений для громадян третіх країн, яким надано або збираються надати тимчасовий захист у Республіці Болгарія

ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА БОЛГАРІЇ - КОЛИ І ЯК ВІН НАДАЄТЬСЯ

Тимчасовий захист є винятковим заходом для надання **негайного і тимчасового захисту** у випадку масового припливу або неминучого масового припливу переміщених осіб з країн за межами Європейського Союзу (ЄС), які не можуть повернутися до своєї країни походження.

Концепція тимчасового захисту набула популярності в Європейському Союзі в 1990-х роках із початком війни в колишній

Югославії. Сотні тисяч людей тікали від конфлікту та шукали притулку в сусідніх країнах, включаючи країни-члени Європейського Союзу. У відповідь на цю кризу Європейський Союз розробив заходи щодо надання тимчасового захисту переміщеним особам з колишньої Югославії.

Через війни в Югославії та інші кризи з біженцями, Європейський Союз прийняв **Директиву про тимчасовий захист у 2001 році**. Ця Директива створює основу для надання тимчасового захисту переміщеним особам, які масово прибувають до ЄС через конфлікти або події, які становлять серйозну загрозу їхньому життю чи безпеці та надає ЄС інструмент для вирішення таких ситуацій.

Директива застосовується, коли Рада Європейського Союзу за пропозицією Європейської Комісії вирішує, що існує масовий приплив, зокрема, якщо це призводить до ризику того, що стандартна система надання притулку не зможе впоратися з потребою, яка виникає внаслідок прибуття переміщених осіб, що може мати негативний вплив на ефективне функціонування системи надання притулку.

Основним актом Європейського Союзу щодо надання тимчасового захисту є саме ця Директива - Директива 2001/55/ЕС Ради Європейського Союзу від 20 липня 2001 року (Council Directive 2001/55/EC) про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у випадках масової імміграції переміщених осіб та про заходи для підтримки балансу між державами-членами у докладанні зусиль для допуску таких осіб і відповідальність за наслідки такого прийому.

У Директиві визначений строк надання тимчасового захисту. Уточнюється орган Євросоюзу, який вирішує, чи є масовий потік переміщених осіб. Визначено випадки, у яких надання тимчасового захисту припиняється. Перераховано зобов'язання країн Європейського Союзу щодо осіб, які користуються тимчасовим захистом. Врегульовано питання доступу до процедури надання міжнародного захисту, повернення та заходів після закінчення строку тимчасового захисту.

Цілі Директиви:

- “**тимчасовий захист**” - процедура виняткового характеру для надання у разі масового потоку переміщених осіб із третіх країн, які не можуть повернутися до країн свого походження, негайного і тимчасового захисту таким особам, особливо, якщо є ризик того, що система притулку не зможе оборобити цей потік без шкоди для її ефективної роботи в інтересах відповідних та інших осіб, які потребують захисту;
- “переміщені особи” - громадяни третіх країн або особи без громадянства (відповідно до Закону про іноземців у Республіці Болгарія, вони не є громадянами держави-члена Європейського Союзу або держави-учасниці Угоди про Європейську економічну зону чи Швейцарської Конфедерації), які змушені покинути свою країну чи регіон походження або були евакуйовані, зокрема у відповідь на заклик міжнародних організацій, і не можуть повернутися безпечно та назавжди через ситуацію, що все ще триває в цій країні, і які можуть відповідати положенням статті 1A Женевської конвенції або інших міжнародних або національних документів, що надають міжнародний захист, зокрема:
  - особи, які прибули з районів збройного конфлікту або насильства в конкретному регіоні;
  - особи, які піддалися серйозному ризику або стали жертвами систематичних чи масових порушень їхніх людських прав.
- “масовий потік” - прибуття на територію Європейського Союзу великої кількості переміщених осіб, які походять з певної країни або географічного району, незалежно від того, чи є їхнє прибуття на територію Європейського Союзу спонтанним чи за допомогою, наприклад, програми евакуації;

- “неповнолітні без супроводу” - громадян третіх країн або особи без громадянства віком до вісімнадцяти років, які прибувають на територію держав-членів Європейського Союзу без супроводу дорослого, відповідального за них згідно із законом або звичаєм, і де про них фактично не піклуються, або неповнолітніми, залишеними без супроводу після в’їзду на територію держави-члена ЄС;
- “дозвіл на перебування” - дозвіл або згода влади у державі-члені Європейського Союзу у формі, передбаченій законодавством цієї держави, що дозволяє громадянину третьої країни або особі без громадянства проживати на її території.

Тимчасовий захист - це груповий захист. Він надається не індивідуально, а в результаті рішення Уряду Болгарії після рішення Ради Європейського Союзу, яке має характер загального адміністративного акта, оскільки має одноразову юридичну силу, за допомогою якого створює права чи обов'язки або безпосередньо зачіпає права, свободи чи законні інтереси невизначеного кола осіб.

У цьому сенсі в рішенні про надання тимчасового захисту єдиною підставою та критерієм є країна походження іноземців, які масово тікають з неї через війну чи стихійне лихо.

Згідно з правилами Директиви, тимчасовий захист не зумовлює визнання статусу біженця згідно з Женевською конвенцією.

Термін застосування тимчасового захисту є визначеним на один рік (стаття 4 Директиви) і може автоматично продовжуватися на періоди від шести місяців, щонайбільше до одного року.

Наявність масового потоку переміщених осіб встановлюється Рішенням Ради Європейського Союзу, ухваленим кваліфікованою більшістю за пропозицією Європейської Комісії, яка також розглядає кожен запит від держави-члена щодо подання пропозиції до Ради ЄС.

Болгарія не може самостійно ухвалити рішення про надання тимчасового захисту, оскільки політичне рішення про те, чи йде війна

в певній країні, приймається Радою Європейського Союзу і поширюється на територію всіх європейських країн, які входять до нього. Це означає, що якщо велика кількість іноземців з певної країни, які тікають від війни, в'їжджає до Болгарії, болгарський уряд повинен звернутися до Ради Європейського Союзу з проханням оголосити про тимчасовий захист. Однак, якщо Рада Європейського Союзу не погодиться, тоді Болгарія повинна розглядати кожну заявку окремо та проводити індивідуальні процедури для кожного іноземця із зазначеної країни.

Транспонування Директиви 2001/55/ЕС у Болгарії відображено в Законі про притулок і біженців, опублікованому в Державному віснику № 54 від 31.05.2002, останні зміни внесені в № 32 від 26.04.2022, чинний з 26.04.2022 (ЗУБ).

Положення ЗУБ щодо тимчасового захисту визначають орган, до компетенції якого входить надання тимчасового захисту, підстави для його надання, права іноземців, які користуються тимчасовим захистом, доступ до процедури надання статусу біженця чи гуманітарного статусу, незастосування прискореного провадження, припинення тимчасового захисту та інше.

Рада міністрів Болгарії надає тимчасовий захист, запроваджений рішенням Ради Європейського Союзу. Строк тимчасового захисту визначається рішенням Ради Європейського Союзу (ст. 2, п. 2 ЗУБ).

Директива Council Directive 2001/55/EC була вперше імплементована на практиці з імплементаційним рішенням (ЕС) 2022/382 Ради Європейського Союзу за пропозицією Європейської Комісії від 4 березня 2022 року щодо встановлення наявності масового припливу переміщених осіб з України в розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та для запровадження тимчасового захисту (Рішення Ради Європейського Союзу 2022/382).

Встановлюється наявність масового в'їзду на територію Європейського Союзу переселенців, які змушені були залишити Україну внаслідок збройного конфлікту.

Тривалість тимчасового захисту

Імплементаційне рішення (ЕС) 2022/382 набуло чинності з дати його публікації в Офіційному віснику Європейського Союзу та діяло один рік – до 4 березня 2023 р. Термін згодом автоматично продовжився на наступний рік – до 4 березня 2024 р. Відповідно до Імплементаційного рішення (ЕС) 2023/2409 Ради Європейського Союзу від 19 жовтня 2023 р. про продовження періоду тимчасового захисту, запровадженого Імплементаційним рішенням (ЕС) 2022/382, період було продовжено до 4 березня 2025 р.

Які українські громадяни мають право на тимчасовий захист згідно з Рішенням Ради ЄС 2022/382?

- Громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року, а також члени їх сімей, переселені з 24 лютого 2022 року або після цієї дати.
- Особи без громадянства та громадяни інших третіх країн, які користувалися міжнародним захистом або еквівалентним захистом в Україні до 24 лютого 2022 року, а також члени їхніх сімей, які були переселені з України 24 лютого 2022 року або після цієї дати.
- Громадяни третіх країн, які не є громадянами України, та особи без громадянства, які можуть довести, що вони легально проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі дійсної посвідки на постійне проживання, виданої відповідно до законодавства України, і які не можуть повернутися до своєї країни походження на тривалий час в безпечне середовище, мають право на тимчасовий захист ЄС або відповідний національний захист залежно від країни ЄС, у якій вони перебувають.

Згідно з Рішенням Ради Європейського Союзу 2022/382, 21 березня 2022 року Європейська Комісія опублікувала оперативні вказівки щодо застосування Імплементаційного рішення (ЕС) 2022/382 Ради Європейського Союзу для встановлення наявності масового припливу переміщених осіб з України у значенні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та для запровадження тимчасового захисту (2022/C 126 I/01).

Рекомендації пов'язані зі сферою застосування (особи, на яких поширюється/не поширюється рішення Ради Європейського Союзу, члени сім'ї) і поводження з дітьми, включно з неповнолітніми без супроводу. Рекомендації також охоплюють питання права на вільне пересування між державами-членами, реєстрації та надання інформації.

У повідомленні Європейської Комісії визначено категорії осіб, які вважаються членами сім'ї для цілей рішення Ради Європейського Союзу:

- чоловік/дружина, які користуються тимчасовим захистом або неодружений партнер/ка, який/а перебуває у постійних стосунках, якщо законодавство або практика відповідної держави-члена розглядає неодружені пари так само, як і подружні пари відповідно до національного законодавства про іноземців, що може бути підтверджено відповідними документами та довідками з реєстру актів цивільного стану або будь-яким іншим документом, виданим органами влади України, навіть довідками, наданими дипломатичним представництвом України в цій державі-члені ЄС;
- неповнолітні неодружені діти вищезазначеної особи, яка користується тимчасовим захистом, або діти дружини/чоловіка, незалежно від того, народжені вони у шлюбі, поза шлюбом чи усиновлені, що підтверджується свідоцтвом про народження або іншим подібним актом;

- інші близькі родичі, які на час виникнення обставин масового прибуття переміщених осіб проживали разом сім'єю та перебували на утриманні вищезазначеної особи, яка користується тимчасовим захистом, повністю або переважно, що підтверджується документами за місцем проживання, витягом із книги сімейного реєстру та довідкою про відповідні виплати за наданий догляд.

Докази для надання права на тимчасовий захист відповідно до Директиви 2001/55/EC (Council Directive 2001/55/EC) або адекватного захисту відповідно до національного законодавства

У повідомленні Європейської комісії містяться деякі з наведених нижче вказівок:

- Рішенням Ради Європейського Союзу було запроваджено негайний тимчасовий захист для категорій осіб, перерахованих у ст. 2, п. 1 і 2. Відповідно до національного законодавства, не існує процедури подання заяви про надання тимчасового захисту чи адекватного захисту. Таким чином, коли відповідна особа з'являється перед органами влади, щоб скористатися правами, пов'язаними з тимчасовим або адекватним захистом, вона повинна буде лише підтвердити своє громадянство, статус міжнародного захисту або еквівалентний статус захисту, проживання в Україні або родинні зв'язки, залежно від обставин. Право на тимчасовий захист починає діяти негайно. Проте, щоб забезпечити належне адміністративне обслуговування та реєстрацію відповідної особи, держава-член Європейського Союзу може ухвалити рішення щодо виконання певних вимог, таких як реєстраційна форма та представлення доказів, як це передбачено в рішенні Європейського Союзу;

- Особи, які бажають скористатися захистом, повинні мати можливість довести, що вони мають право на тимчасовий захист або відповідний захист згідно з національним законодавством, надавши відповідні документи компетентним органам у відповідній державі-члені Європейського Союзу. Це включає документальне підтвердження, яке може допомогти:

  - встановлення особи та місця проживання;
  - довідка про родинний зв'язок або цілісність сім'ї та залежність від близьких родичів.

  Якщо термін дії поданих документів закінчився, державам-членам Європейського Союзу пропонується взяти їх до уваги як докази ідентифікації особистості або статусу проживання відповідної особи. Якщо у держав-членів Європейського Союзу виникнуть сумніви щодо автентичності поданих документів або якщо особа не має вищезазначених документів, можна звернутися до органів влади України в державах-членах Європейського Союзу за підтримкою або перевіркою справжності, якщо/коли це можливо, громадянства України або статусу проживання особи в Україні;

- Якщо особа не може надати відповідних документів, а держави-члени не можуть інакше швидко визначити, чи має відповідна особа право на тимчасовий захист чи на відповідний захист згідно з національним законодавством, Європейська Комісія пропонує скерувати цю особу до процедури для надання притулку. Подібним чином особи, які стверджують, що вони не можуть безпечно повернутися до своєї країни/регіону походження, але процес визначення права на отримання тимчасового захисту або належного

захисту відповідно до національного законодавства стає надто складним, у будь-якому випадку повинні бути перенаправлені до процедури надання притулку.

Особи, яким може бути відмовлено у наданні тимчасового захисту (стаття 28 Директиви про тимчасовий захист)

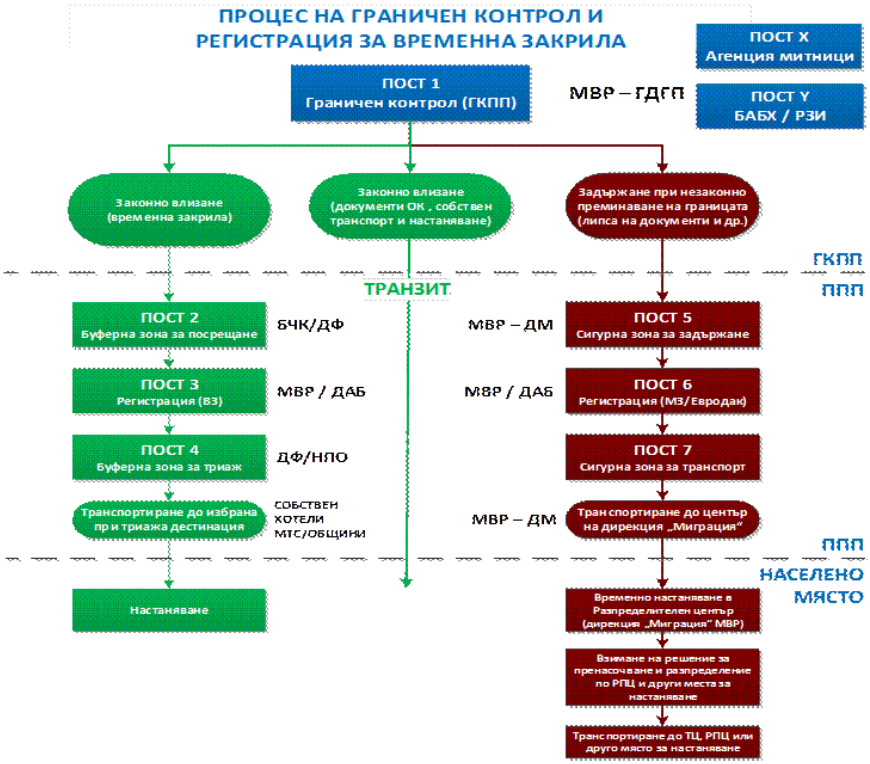
Держави-члени Європейського Союзу можуть відмовити переміщеній особі у наданні тимчасового захисту, якщо вони мають серйозні підстави вважати, що ця особа вчинила злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людяності, серйозний злочин неполітичного характеру, скоєний за межами приймаючої держави-члена Європейського Союзу до її допуску до цієї країни як особи, яка користується тимчасовим захистом, або якщо особа була визнана винною у вчиненні дій, що суперечать цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй. Держави-члени Європейського Союзу також можуть відмовити переміщеній особі у наданні тимчасового захисту, якщо є достатні підстави вважати, що ця особа становить загрозу безпеці приймаючої держави-члена Європейського Союзу або загрозу суспільству в приймаючій державі-члені Європейського Союзу.

Як отримати тимчасовий захист?

Право на тимчасовий захист застосовується негайно, а це означає, що якщо особа хоче скористатися ним, вона повинна виконувати вказівки національних органів відповідної країни-члена ЄС і підтвердити їм своє громадянство, статус міжнародного захисту або еквівалентний статус захисту , проживання в Україні (або відповідній країні, щодо якої Рада Європейського Союзу схвалила надання тимчасового захисту) або сімейні відносини, залежно від обставин, які дають право на тимчасовий захист.

Постановою № 144 Ради міністрів від 10.03.2022 в Республіці Болгарія регулюється надання тимчасового захисту переміщеним особам з України та ухвалюються зміни до Національного плану дій

щодо тимчасового захисту. Він регулює процес прикордонного контролю та реєстрації для тимчасового захисту, представлений на схемі нижче.

У Республіці Болгарія, окрім Центрів реєстрації та прийому (РПЦ) Державного агентства у справах біженців при Раді міністрів (ДАБ при МС), також можна здійснити первинну реєстрацію з тимчасовим захистом для осіб з України в:

- Найближчому обласному управлінні Міністерства внутрішніх справ (ОДМВР);
- Столичному управлінні внутрішніх справ (СДВР) - для м. Софія;
- Регіональних управліннях, де працівники МВС здійснюють реєстрацію.

Перелік місць реєстрації можна знайти за адресою: https://aref.government.bg

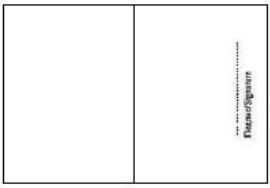
Відповідно до ст. 45, п. 1 Закону «Про притулок та біженців» ухвалено Рішення Ради Міністрів від 04.08.2016 № 642 про затвердження зразків облікових карток, які видає Державне агентство у справах біженців при Раді Міністрів.

Особі, яка звернулася з проханням про тимчасовий захист, видається документ «Облікова картка іноземця, якому надано тимчасовий захист». Зразок облікової картки затверджено у додатку 3 до Рішення КМУ від 04.08.2016 № 642 про затвердження зразків облікової картки, що видається Державним агентством у справах біженців при Раді Міністрів - (Зміни - ДГ № 13 від 2023 р., № 11 від 2024р.).

Останніми змінами до Рішення № 642, термін дії облікових карток іноземців, яким надано тимчасовий захист, що закінчується 4 березня 2024 року, продовжується до 4 березня 2025 року та може бути продовжений за заявою особи, якій надано тимчасовий захист і яка є її носієм.

Зразок облікової картки для надання тимчасового захисту наведено нижче.

Norway
grants

Настоящ адрес Национален документ за самоличност: Има право да остане на територията на Република България на основание чл. 39, ал. 1, т. 1 от Закона за убежището и бежанците	**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ** **ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ** **РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА НА ЧУЖДЕНЕЦ** **С ПРЕДОСТАВЕНА ВРЕМЕННА ЗАКРИЛА** **№**
 ЛНЧ/Personal № Имена/Names Роден на/Date of birth Пол/Sex Място на раждане/Place of birth Гражданство/Nationality	**Придружаващи деца под 14-годишна възраст:** **Регистрационната карта е издадена от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет** на..... важи до 04.03.2025 г. Срокът е продължен до..... Дата на първоначална регистрация..... **№**

При первинній реєстрації для отримання тимчасового захисту в Болгарії подається анкета. Відповідні службовці беруть особисті та біометричні дані особи, формують персональний номер іноземця (ЛНЧ) і видають реєстраційну картку з фотографією особи. Дозвіл на проживання слугує документом, що підтверджує статус тимчасового захисту для національних органів, таких як служба зайнятості, школи, лікарні.

Відповідно до Постанови Ради Міністрів від 25.01.2024 № 54 про продовження строку тимчасового захисту до 04.03.2025 та Постанови № 67 від 01.02.2024 про затвердження зразків облікових карток, розпочато процес перереєстрації облікових карток громадян України, які бажають продовжити тимчасовий захист на території Республіки Болгарія.

Особи, які бажають відновити облікові картки, можуть з'явитися до найближчого обласного управління Міністерства внутрішніх справ (ОДМВР); Столичного управління внутрішніх справ (СДВР) - для м. Софія або в Центри реєстрації та прийому (РПЦ) Державного агентства у справах біженців при Раді Міністрів (ДАБ при МС) на території країни. Процес перереєстрації тривав до 31.03.2024, після чого заяви приймають лише у центрах ДАБ при МС. Особи, яким надано тимчасовий захист, повинні з'явитися та подати:

- заяву про поновлення Реєстраційної картки іноземця, якому надано тимчасовий захист, із зазначенням актуальної адреси проживання
- національний документ ідентифікації особи;
- реєстраційну картку з простроченим терміном дії до 2024 року.

Norway grants

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ОСІБ ІЗ ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА БОЛГАРІЇ

Право на пересування в межах ЄС до видачі дозволу на проживання

Відповідно до положень Директиви 2001/55/ЄС та як зазначено в Імплементаційному рішенні (ЄС) 2022/382 Європейського Союзу від 4 березня 2022 року, Україна включена до списку в Додатку II до Регламенту (ЄС) 2018/1806 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу, і **громадяни України звільняються від вимоги отримання візи під час перетину зовнішніх кордонів держав-членів Європейського Союзу для перебування не більше 90 днів упродовж кожних 180 днів.** У зв'язку з цим слід зазначити, що громадяни України, які мають біометричні паспорти в якості подорожуючих, звільнені від візових вимог, мають право вільно пересуватися у межах Європейського Союзу протягом 90 днів після в'їзду на його територію. На цій основі вони можуть обрати країну ЄС, де бажають користуватися правами, пов'язаними з тимчасовим захистом, і приєднатися до своєї родини та своїх близьких у країні ЄС, де вони перебувають.

Якщо особа має право на тимчасовий захист, але не має біометричного паспорта, прикордонні органи країни першого в'їзду ЄС повинні видати короткострокову візу, дійсну протягом 15 днів після в'їзду до Шенгенської зони. Це дозволить особі користуватися правами, пов'язаними з тимчасовим захистом під час подорожі до країни призначення ЄС.

Якщо особа має право на тимчасовий захист, але не має закордонного проїзного документа, прикордонні органи країни ЄС першого в'їзду повинні розглянути і вирішити, чи дозволяти продовження подорожі, у разі необхідності, наприклад, шляхом оформлення проїзного

документа та візи або використання форм передачі й трансферу, пов'язаних із законодавством про тимчасовий захист.

Якщо особа вперше перетнула кордон ЄС через країну, яка не входить до зони ЄС без внутрішнього прикордонного контролю (Румунія, Болгарія, Кіпр та Ірландія), документи, як правило, перевірятимуть повторно на прикордонному пункті наступної країни. Особи, які мають право на тимчасовий захист з України (або відповідної країни, щодо якої Рада Європейського Союзу схвалила надання тимчасового захисту) віком до 18 років, також реєструються під час в'їзду до ЄС. А якщо вони не подорожують з батьками або іншими дорослими, які несуть відповідальність за них, прикордонники записують особи знайомих дорослих, які супроводжують їх у подорожі або чекають на них в заявленій країні призначення ЄС. У випадку дітей без супроводу або дітей, розлучених зі своїми батьками, їм якнайшвидше повинні призначити опікуна, який виконуватиме функції їхніх батьків, доки вони не возз'єднаються зі своїми кровними батьками чи іншими членами сім'ї. Опікуном може бути один зі знайомих дорослих, з якими подорожувала дитина, якщо органи влади вважають, що це в інтересах дитини. Іноді опікун може бути іншою особою, а не тією, яка доглядатиме за дітьми, наприклад, у прийомних сім'ях, приймальниках тощо. Діти мають право вимагати, щоб їх не розлучали зі знайомими дорослими, які здатні про них піклуватися.

Право на доступ до процедури надання притулку

Згідно зі статтею 17 Директиви 2001/55/ЄС (Council Directive 2001/55/EC), особи, яким надано тимчасовий захист, мають право подати заяву про міжнародний захист у будь-який час. У цьому випадку застосовуються положення acquis ЄС (загальне положення або принцип у сфері спільної зовнішньої політики ЄС та політики безпеки) щодо надання притулку. Без шкоди для їхнього права подати заяву на міжнародний захист, користувачі тимчасового захисту повинні бути впевнені в правах, які надає їм цей статус

Тимчасовий захист не може використовуватися одночасно зі статусом заявника про міжнародний захист, поки заява про надання відповідного статусу перебуває на розгляді (стаття 19 Директиви - Council Directive 2001/55/EC). Особа має право бути детально поінформованою щодо процедур, які застосовує держава-член, яка дозволяє їй вирішити, чи подавати заяву про міжнародний захист на додаток до дозволу на проживання, що підтверджує статус тимчасового захисту особи. Відповідно до статті 19(2) Директиви, якщо особа, яка має право або користується тимчасовим захистом чи адекватним захистом згідно з національним законодавством, вирішує подати заяву про міжнародний захист, і після того, як заява залишиться незадоволеною, статусу біженця або гуманітарного статусу не буде надано, ця особа користується або продовжує користуватися тимчасовим захистом чи адекватним захистом відповідно до національного законодавства на період залишку строку дії захисту.

Якщо розгляд заяви про міжнародний захист не відбувся упродовж періоду надання тимчасового захисту або адекватного захисту згідно з національним законодавством, тоді воно має закінчитися після завершення строку дії тимчасового захисту відповідно до ст.17 п.2 Директиви - Council Directive 2001/55/EC.

Права та обов'язки осіб з тимчасовим захистом в Болгарії

Будь-який іноземець може вимагати захисту в Республіці Болгарія відповідно до положень Закону про притулок і біженців. Водночас іноземець, який в'їхав до Республіки Болгарія з проханням про захист або вже отримав такий захист, не може бути повернутий на територію країни, де його життю чи свободі загрожує небезпека через його расу, релігію, національність, належність до певної соціальної групи чи політичних поглядів, або наражається на ризик тортур чи інших форм жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

На відміну від іммігранта, особа, яка шукає захисту, не залишає свою країну добровільно та за власним бажанням з економічних, сімейних чи освітніх причин. Шукач притулку – це особа, яка змушена покинути країну свого походження через побоювання переслідувань, порушення основних прав людини або загрози власному життю та безпеці через свою расу, релігію, національність, приналежність до певної соціальної групи або через політичні погляди чи переконання. З цих причин він шукає захисту в чужій країні, щоб захистити себе або своїх близьких від насилля. Люди, які тікають зі своєї країни з вищезазначених причин, можуть отримати «міжнародний захист» без відповідності звичайним вимогам для легальної імміграції – звичайний паспорт, віза або перетин кордону лише через визначені пункти. Особа, яка шукає захисту, називається «кандидат міжнародного захисту».

Якщо іноземець не в'їхав до Республіки Болгарія відповідно до правової процедури в пошуках захисту, прибувши безпосередньо з території, де його життя та свобода були під загрозою, він зобов'язаний негайно з'явитися до компетентних органів і вказати вагомі причини для його незаконного в'їзду чи проживання на території країни.

Відповідно до ст. 5 ЗУБ, іноземці, які шукають або отримують захист у Республіці Болгарія, мають права та обов'язки відповідно до Закону про притулок і біженців, і несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність на умовах і в порядку, встановлених для болгарських громадян.

Іноземці, яким надано тимчасовий захист, мають право:

- залишатися на території Республіки Болгарія;
- на працю та професійне навчання;

- на відповідне розміщення або на фінансові засоби для розміщення, якщо в цьому є потреба;
- на соціальну допомогу;
- на обов'язкове медичне страхування, доступну медичну допомогу та медичні послуги на умовах і в порядку, визначених для болгарських громадян, за винятком медичної допомоги, що надається відповідно до правил координації систем соціального забезпечення в розумінні §1, п.22 додаткових положень Закону про медичне страхування;
- на вільне повернення до країни походження.

Іноземцям, які користуються тимчасовим захистом, надається письмова інформація зрозумілою їм мовою про правила щодо тимчасового захисту.

Малолітні без супроводу або неповнолітні іноземці, які користуються тимчасовим захистом, розміщуються в:

- сім'ї родичів або друзів, прийомній сім'ї, соціальній чи комплексній медико-соціальній службі інтернатного типу на умовах та відповідно до Закону про охорону дитинства;
- інших місцях проживання з особливими умовами для малолітніх та неповнолітніх.

Відповідно до ст. 39а. Закону про притулок та біженців, іноземець, який користується тимчасовим захистом, має право на возз'єднання зі своєю дружиною/чоловіком, їхніми неповнолітніми та неодруженими дітьми, якщо вони також висловлять бажання про це.

Голова Державного агентства у справах біженців може дозволити возз'єднання іноземця, який користується тимчасовим захистом, з іншими близькими родичами, які проживали разом як частина домогосподарства під час подій і які перебували на утриманні іноземця в країні походження. Додаткові труднощі, які виникнуть у

них, якщо вони не об’єднаються, оцінюються в кожному конкретному випадку.

Якщо місцезнаходження членів родини невідоме, Державне агентство у справах біженців у співпраці з Верховним комісаром ООН у справах біженців, Болгарським Червоним Хрестом та іншими організаціями вживає заходів щодо їх розшуку.

Після возз'єднання члени сім'ї мають усі права, надані іноземцям, які користуються тимчасовим захистом.

До прав іноземців у Республіці Болгарія також застосовуються закони щодо здійснення галузевої політики в галузі охорони здоров’я, освіти, соціального захисту та страхування, які містять положення щодо осіб з тимчасовим захистом.

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ОСІБ З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ, РОБОТИ, МЕДИЦИНИ, ЖИТЛА

ДОСТУП ДО ОСВІТИ

Згідно зі ст. 14 п.1 Директиви – Council Directive 2001/55/ЕС, держави-члени Європейського Союзу надають особам віком до 18 років, які мають статус тимчасового захисту, доступ до своєї системи освіти на таких же умовах, що і їхні громадяни та громадяни ЄС.

Порядок прийому і навчання дітей та учнів дошкільного та шкільного віку з України (або відповідної країни, щодо якої Рада Європейського Союзу погодила надання тимчасового захисту) **у державних та муніципальних дитячих садках і школах Болгарії.**

Болгарія встановила такий порядок прийому і навчання дітей та учнів дошкільного та шкільного віку, які користуються тимчасовим захистом, у болгарських державних і муніципальних дитячих садках та школах:

- Заяви про прийом і навчання дітей та учнів дошкільного й шкільного віку з України, яким надано тимчасовий захист

(або відповідної країни, для якої Рада Європейського Союзу схвалила надання тимчасового захисту) для навчання в болгарських державних та муніципальних дитячих садках і школах підпорядковуються 28 регіональним управлінням освіти (РУО) в обласних містах країни.

- Заяви приймаються на місці в РУО або за електронною адресою, зазначеною на сайті РУО, за якою батьки/опікуни/піклувальники/представники дитини чи учня можуть подати заяву про вступ до державних і муніципальних дитячих садків та шкіл і дистанційно.
- На видному місці сайту РУО розміщуються:
    - заява від одного з батьків, опікуна/піклувальника/представника дитини чи учня;
    - телефон спеціаліста РУО, який вільно володіє англійською та/або російською мовами, для надання додаткової інформації у разі потреби, у зв'язку з прийомом і навчанням дітей та учнів у державних та комунальних дитячих садках і школах.

- Направлення дітей та учнів дошкільного і шкільного віку з України з наданим тимчасовим захистом (або відповідної країни, для якої Рада Європейського Союзу погодила надання тимчасового захисту) для прийому і навчання в державних та комунальних дитячих садках і школи здійснюється після:
    - надання статусу тимчасового захисту; надання особистого номера іноземця (ЛНЧ) дитини або учня, внесення до облікової картки одного з батьків/опікуна/піклувальника/представника дитини, учня, якщо дитина не досягла 14 років, відповідно внесення до окремої облікової картки дитини, старшої 14 років.
    - надання особистого номера іноземця (ЛНЧ) дитини або учня, внесення до облікової картки одного з

батьків/опікуна/піклувальника/представника дитини, учня, якщо дитина не досягла 14 років, відповідно внесення до окремої облікової картки дитини, старшої 14 років.

- Зарахування дітей та учнів дошкільного та шкільного віку з України з наданим тимчасовим захистом (або відповідної країни, для якої Рада Європейського Союзу погодила надання тимчасового захисту) для навчання в державних та комунальних дитячих садках і школах може відбуватися після:
    - направлення начальником РУО дитини чи учня на прийом та навчання у відповідний дитячий садок чи школу;
    - пред'явлення у дитячому садку чи школі відповідно до вимог МОЗ медичних документів дитини чи учня;
    - проведення співбесіди та направлення дитини чи учня до певної підготовчої групи обов'язкової дошкільної освіти або до певного класу шкільної освіти, коли дитина чи учень не має документа про завершений клас, етап або ступінь освіти, відповідно до положень Наказу № 3 від 06.04.2017 про умови прийому та навчання осіб, які шукають або яким надано міжнародний захист.
- Після зарахування дитини або учня до певної групи дитячого садка або певного класу школи директор забезпечує:
    - додаткове навчання болгарській мові як іноземній;
    - психологічну підтримку, коли це необхідно, а також інші заходи для загальної підтримки особистісного розвитку дітей та учнів, які навчаються у відповідному дитячому садку чи школі;
    - додаткову підтримку особистісного розвитку дітей та учнів, які навчаються у відповідному дитячому садку чи школі, у тому числі ресурсна підтримка дітей та

учнів з особливими освітніми потребами, якщо це необхідно.

- Для проведення оцінки індивідуальних потреб дітей та учнів і надання ресурсної підтримки дітям та учням з особливими освітніми потребами, директор дитячого садка чи школи також може звернутися за допомогою до регіональних центрів підтримки процесу інклюзивної освіти.

Визнання завершеного періоду шкільної освіти

Визнання є офіційним письмовим підтвердженням відповідності завершеного періоду, класу, етапу, завершеної шкільної освіти та здобутої професійної кваліфікації у школі в іноземній країні або в школі європейської шкільної системи із відповідними у шкільній освіті в Республіці Болгарія. Визнання документів, виданих школами зарубіжних країн, — це процедура, за якою для визнання I-VI класів документи подаються директору вибраної школи, а для VII-XII класів — до найближчого регіонального управління освіти (РУО) .

Документи, необхідні для визнання завершеного класу, етапу або ступеня:

1. Заява за формою, затвердженою наказом Міністра освіти і науки;
2. Документ про шкільну освіту та/або професійну кваліфікацію;
3. Документ із зазначенням того, які права дає документ за пунктом 2 для продовження навчання, якщо це не зазначено у документі за пунктом 2;
4. У разі, якщо особа бажає продовжити навчання на першому або другому ступені середньої школи в болгарській школі - довідка про вивчені предмети із зазначенням кількості годин та оцінок, якщо вони не внесені в документ під пунктом 2;

5. Переклад на болгарську мову документів за пунктами 2, 3 та 4 професійним перекладачем, вписаним у перекладацький реєстр;

6. Документ про останній клас, закінчений у болгарській школі (за наявності) перед навчанням в іноземній школі, коли особа бажає визнавати класи з VIII по XII включно;

7. Документ про сплачене державне мито.

Документи пунктів 5 і 7 надаються в оригіналі, а документи пунктів 2, 3, 4 і 6 – оригінал чи копія, завірена нотаріусом або від школи, яка видала документ.

Визнання здійснюється з метою:

- доступ до освіти в системі дошкільної та шкільної освіти;
- доступ до професійної освіти;
- доступ до системи вищої освіти;
- полегшення доступу до ринку праці.

Документи пунктів 2, 3 і 4 легалізують, перекладають та засвідчують відповідно до Конвенції про скасування вимоги легалізації іноземних публічних актів, з підписаними контрактами між Республікою Болгарія та країною, в якій вони були видані або з Положенням про легалізацію, засвідчення та переклад документів та інших паперів, затверджені Постановою № 184 Ради Міністрів 1958 року (ДВ, № 73 1958 року), за винятком документів, виданих школою в системі європейських шкіл, які не легалізовані, а також для осіб, які бажають визнати I-IV класи включно.

Винятки: Документи осіб, які шукають або отримують міжнародний захист, не можуть бути легалізовані та засвідчені.

Визнання дипломів про вищу освіту, отриману в іноземних університетах

Визнання вищої освіти, здобутої в іноземних вищих навчальних закладах, у тому числі вищих навчальних закладах України, здійснюється різними компетентними органами залежно від цілей запитуваного визнання.

Для продовження освіти в Болгарії після завершеного періоду навчання або здобутого ступеня вищої освіти, підвищення кваліфікації або подання заявки на докторський ступінь, компетентним органом для визнання іноземного диплому є ректор обраного для цієї мети акредитованого болгарського вищого навчального закладу.

Національний центр інформації та документації (НАЦИД) при Міністерстві освіти й науки організовує порядок академічного визнання освітньо-кваліфікаційних ступенів «бакалавр» і «магістр», а також освітньо-наукового ступеня «доктор» з метою полегшення доступу до ринку праці нерегульованих професій.

Необхідними документами є диплом про вищу освіту та додаток до нього. Вони не потребують засвідчення з України, але мають супроводжуватися легалізованим перекладом на болгарську мову. Підпис перекладача потребує лише нотаріального засвідчення.

Більше інформації про саму процедуру академічного визнання можна знайти на веб-сайті НАЦИД: https://nacid.bg/.

ДОСТУП ДО РИНКУ ПРАЦІ

Громадяни України, які користуються тимчасовим захистом, можуть працювати в Болгарії без дозволу на роботу, реєструватися як шукачі роботи в службі зайнятості за постійним або поточним місцем проживання, а також користуватися послугами посередництва у працевлаштуванні та професійного навчання.

Громадяни України, яким надано тимчасовий захист, мають право на сезонну роботу до 90 днів у сільському, лісовому та рибному господарстві, готельному та ресторанному бізнесі Болгарії без перерви протягом 12 місяців.

Громадяни України, які подали заяву про міжнародний захист і провадження не було завершено протягом трьох місяців з моменту подання заяви з незалежних від них причин, мають право працювати в Болгарії без дозволу на роботу до завершення процедури.

Детальна інформація доступна за адресою: https://www.az.government.bg

Органи контролю Головної інспекції праці консультують громадян України щодо їх трудових прав. Для цього створено електронну пошту, де вони можуть поставити свої запитання, пов'язані з трудовим законодавством Болгарії, а також подати звіти, якщо вони вже працюють і вважають, що їхні права були порушені.

Електронна адреса: BGhelp.Ukrainians@gli.government.bg.

Вона опублікована на сайті Інспекції праці, у розділі контакти, а також у розділі «Для роботодавців та працівників», розділ «Працевлаштування іноземців на території Республіка Болгарія». Фахівці Головної інспекції праці оперативно відповідають на

запитання за вказаною електронною поштою, для цього необхідно вказати контакти для зворотного зв'язку.

ДОСТУП ДО МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Обов'язкове медичне страхування

Особи, яким надано тимчасовий захист відповідно до Закону про притулок і біженців, мають право на медичну допомогу та медичні послуги відповідно до Закону про медичне страхування і Закону про охорону здоров'я на умовах і згідно з правилами для громадян Болгарії. Виникнення прав на обов'язкове медичне страхування осіб з тимчасовим захистом визначається Указом № 69 від 5 травня 2022 року про медичне страхування осіб з тимчасовим захистом відповідно до частини 3 ст.1а Закону про притулок і біженців та осіб відповідно до ст.39 , аб.6 п. 2 та ст. 40а, аб.3а Закону про медичне страхування (Постанова) Ради Міністрів, а саме – з дати надання тимчасового захисту. Указом передбачено, що внески за обов'язкове медичне страхування сплачуватимуться за рахунок державного бюджету для осіб, яким надано тимчасовий захист, віком до 18 років і віком від 63 років для жінок та 65 років і старше для чоловіків на час дії тимчасового захисту, крім випадків, коли ці особи не підлягають медичному страхуванню на будь-якій іншій підставі відповідно до статті 40, частини 1 ЗЗО (ст. 1, п. 3 б. «а» Постанови).

Для осіб, яким надано тимчасовий захист, віком від 18 років і віком до 63 років для жінок і до 65 років для чоловіків, внески за обов'язкове медичне страхування також сплачуються за рахунок державного бюджету, але лише упродовж 90 днів з дня надання тимчасового захисту, крім випадків, коли ці особи не підлягають медичному страхуванню з інших підстав, передбачених частиною 1 ст.40 Закону про медичне страхування.

Після закінчення 90-денного строку, внески за обов'язкове медичне страхування сплачуються відповідно до статті 40 ЗЗО (ст. 1 п. 3 Постанови).

Державне агентство у справах біженців подає до Національного агентства доходів (НАП) дані про медичне страхування осіб з тимчасовим захистом, яке здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст.35 Закону про медичне страхування, застраховані особи обов'язково мають право обрати лікаря з медичного закладу для надання первинної амбулаторної медичної допомоги, тобто лікаря загальної практики (особистий лікар – «личен лекар»), який уклав договір з Районним фондом медичного страхування.

Медичні послуги

Особа з тимчасовим захистом, яка має дійсну медичну страховку, має право самостійно обрати свого особистого лікаря загальної практики. Це лікар, який стежить за загальним станом здоров'я, проводить обстеження, робить обов'язкові щеплення, лікує незначні захворювання (наприклад, грип), надає необхідну медичну документацію, веде цифровий профіль пацієнтів з історією їхніх хвороб та у разі необхідності видає направлення до спеціалістів. Підібрати собі особистого лікаря можна в будь-який час, завітавши до нього в кабінет та подавши заяву до Регіонального фонду медичного страхування (Регионална здравно-осигурителна каса). Заявку можна заповнити на місці або онлайн, на сайті Національного фонду медичного страхування – Национална здравно-осигурителна каса (НЗОК): https://www.nhif.bg/bg/people/request_opl

Вибір особистого лікаря для дітей до 18 років здійснюється батьками або особами, які їх замінюють.

При первинному виборі особистого лікаря особі необхідно оформити картку медичного страхування. Це засвідчує реєстрацію в особистого лікаря та стоматолога. Лікарняну картку видає Регіональний фонд медичного страхування.

Зареєструватися до особистого лікаря також можна в електронному вигляді через спеціальну платформу Національного фонду медичного страхування (НЗОК), за допомогою унікального коду доступу, який отримують в НАП, та кваліфікованого електронного підпису. Платформа доступна за адресою: https://pis.nhif.bg/main/

Зазвичай пацієнти обирають лікаря за адресою проживання.

Стоматологічні послуги

Застраховані особи з тимчасовим захистом можуть обирати послуги стоматолога за власним бажанням і мають право на обмежену кількість безкоштовних процедур щороку. Це комплексне обстеження і три стоматологічні втручання. Інші стоматологічні послуги та супутнє лікування оплачує пацієнт. Під час кожного візиту пацієнт сплачує таку ж комісію, як і у приватного лікаря чи спеціаліста.

РОЗМІЩЕННЯ БІЖЕНЦІВ

До 30.05.2023 р. в Болгарії була прийнята та реалізовується Програма гуманітарної допомоги переселенцям з України, яким надано тимчасовий захист у Республіці Болгарія, затверджена Урядовою постановою № 317 від 2022 р. Відповідно до неї, переселенці з України, охоплені тимчасовим захистом, реалізованим ЄС і наданим у Республіці Болгарія відповідно до Закону про притулок

і біженців, включаючи особи віком до 18 років, мали право на гуманітарну допомогу для розміщення та харчування у місцях розміщення, які внесені до Національного туристичного Реєстру або у створений для цілей реалізації програми Реєстр місць притулку, на загальну суму 40 лв. без ПДВ на особу за ночівлю та харчування (сніданок, обід та вечеря), у т.ч. туристичний збір. З 30.06.2023 р. до 30.04.2024 р. діяла Програма гуманітарної допомоги особам з тимчасовим захистом у Республіці Болгарія. Гуманітарна допомога покривала лише витрати на проживання без витрат на харчування.

Цю гуманітарну допомогу не можна отримати, навіть якщо особа має тимчасовий захист у разі, якщо:

- Має трудовий договір, зареєстрований в НАП (Національне агентство доходів)
- Отримує фінансову допомогу на оренду житла, ваучери на житло чи інші форми житлової допомоги у рамках інших програм/заходів, які адмініструються державним органом.

Перед тим, як особа буде включена в гуманітарну програму і направлена в конкретне місце проживання, вона повинна бути розміщена в транзитному центрі, розташованому в місті Елхово, вул. Чаталджа, 2, Болгарія. Її можна розмістити там на термін від 1 до 14 днів. Людина не може обрати місце, де її розмістять. З транзитного центру органи влади направлять людину туди, де є вільне місце. Виняток може бути лише у випадку, якщо особа має членів сім'ї, які вже розміщені за цією програмою гуманітарної допомоги.
Після закінчення дії Програми, розміщення осіб зі статусом тимчасового захисту в Болгарії може бути реалізовано через:

- оренда житла - за договором, укладеним з орендодавцем на короткостроковий або тривалий термін залежно від тривалості тимчасового захисту;

- проживання у родичів, близьких, знайомих або інших осіб - зареєструвавшись у відповідному муніципалітеті (общині);
- користування послугами готелю.

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА, СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ЗАХИСТ

Особи, які мають статус тимчасового захисту, мають право на соціальну допомогу в Болгарії. Установою, відповідальною за надання соціальних послуг у Болгарії, є Агентство соціальної допомоги, Міністерства праці та соціальної політики (АСП).

Необхідними вимогами для користування соціальними послугами особами з тимчасовим захистом є:

- дійсний документ про надання статусу, виданий органами влади Болгарії;
- поточна адресна реєстрація муніципальною адміністрацією в населеному пункті, де вони зареєстровані, або адресна реєстрація за місцем проживання;
- особа має звернутися до Управління Соціальної допомоги (Дирекция «Социално подпомагане») за поточною адресою.

Доступ до соціальної допомоги **помощи** здійснюється шляхом подання заяви-декларації до Управління Соціальної допомоги (АСП) для оцінки права на допомогу:

- одноразова соціальна допомога;
- одноразова соціальна допомога для оформлення посвідчення особи («лична карта»);
- щомісячна соціальна допомога;
- адресна допомога на опалення (термін подання з 1 липня по 31 жовтня).

Доступ до соціальних послуг **услуги** здійснюється за запитом шляхом подання заяви про користування соціальними послугами в Управлінні Соціальної допомоги (АСП) за поточною адресою. Управління надає повну інформацію про види відповідних соціальних послуг, умови та порядок їх використання. Особи без громадянства та особи, які шукають захисту, а також безпритульні та особи, які за станом здоров'я та/або психічним станом не можуть з об'єктивних причин посвідчити поточну адресу, направляються Управлінням Соціальної допомоги (ДСП) за місцем проживання. Після подання заяви до Управління соціальної допомоги своєчасно готується Попередня оцінка потреб з метою направлення до відповідної соціальної служби.

Соціальні служби можуть надавати:

- тимчасовий притулок;
- інформування та консультування;
- адвокатська діяльність та посередництво;
- терапія та реабілітація;
- денний догляд і догляд за хворими;

Відповідними соціальними службами в розумінні болгарського законодавства, де особи з тимчасовим захистом можуть отримати підтримку, є Кризові центри, Центри денного догляду, Центри соціальної реабілітації та інтеграції, Центри громадської підтримки, Відділення матері й дитини та Будинки для літніх людей.

За телефоном 0800 88 001 – кол-центр Міністерства праці та соціальної політики надає безкоштовні консультації болгарською, російською та англійською мовами громадянам України з тимчасовим захистом щодо доступу до ринку праці в Болгарії та можливостей соціальної підтримки дітей та сімей щодня і робочі дні з 9.00 до 17.30 год.

ПРАВА ДІТЕЙ З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ В ЄС ТА БОЛГАРІЇ

Права дітей, які перебувають під тимчасовим захистом у межах Європейського Союзу, регулюються Директивою – Council Directive 2001/55/EC, як у Повідомленні Європейської Комісії щодо виконання Імплементаційного рішення (ЄС) 2022/382 Ради Європейського Союзу для встановлення факту масового припливу переміщених осіб з України надано вказівки державам-членам ЄС щодо поводження з дітьми, включно з неповнолітніми без супроводу.

У Повідомленні ЄвроКомісії зазначено, що «за оцінками, діти (особи віком до 18 років) складають більше половини населення, яке покинуло Україну після 24 лютого 2022 року внаслідок війни. Відповідно до Повідомлення 2017 року про захист дітей-мігрантів, захист дітей мігрантів, які прибувають з України, є головним пріоритетом для ЄС. Рекомендації Європейської комісії в цьому контексті щодо посилення захисту всіх дітей-мігрантів, незалежно від їхнього статусу, залишаються в силі з огляду на українську кризу. Має бути гарантований повний захист і швидкий доступ до особливих прав дитини (освіта, охорона здоров'я, включаючи профілактику та психіатричну допомогу, а також психосоціальну допомогу) та усі необхідні допоміжні послуги для забезпечення найвищих інтересів дитини та благополуччя усіх дітей, які постраждали від війни в Україні.

Дитячі голоси мають бути почутими та врахованими відповідно до їхнього віку та рівня зрілості. У співпраці й координації з відповідними органами влади слід забезпечити комплексну реакцію щодо захисту дітей. Специфічні перешкоди, з якими часто стикаються діти-мігранти (наприклад, мовний бар'єр) у доступі до гідного житла, якісної освіти та інших соціальних послуг, слід належним чином враховувати і долати.

Держави-члени Європейського Союзу заохочуються гарантувати, щоб усі діти отримували відповідну інформацію про ситуацію, їхні права та процедури й послуги, доступні для їхнього захисту,

відповідно до їхнього віку і контексту. Держави-члени також заохочуються до того, щоб ті, хто працює з дітьми, з моменту їх прибуття на кордони ЄС, пройшли відповідну підготовку та щоб спеціалісти із захисту дітей були залучені до процесу, де це необхідно.

Всі рішення чи дії, які мають бути вжитими щодо дітей, повинні базуватися на принципі найвищих інтересів дитини як першочергового міркування».

У Розділі 5 Повідомлення ЄК особлива увага приділяється захисту дітей без супроводу та дітей, розлучених із сім'єю або дітей-сиріт. Важливо, щоб вони були зареєстрованими відразу після прибуття. Вони повинні отримати повну підтримку, забезпечивши якнайшвидшу присутність представника служби захисту дітей. Пошук сімей має бути пріоритетом.

Всі діти (тобто особи віком до 18 років), які тікають від війни в Україні, мають право на захист в ЄС. Вони мають право:

- Реєстрація особи під час в'їзду до ЄС, а коли вони подорожують не з батьками чи іншими дорослими, які за них відповідають, прикордонники також повинні реєструвати особи знайомих дорослих, які супроводжують цих дітей у подорожі або чекають на них, як і країну ЄС, заявлену кінцевою точкою призначення;
- Якнайшвидше отримання допомоги та доступу до необхідних послуг, такі як розміщення та проживання, медична допомога (включаючи психологічну підтримку) та освіта;
- Бути почутими та висловлювати власну думку щодо будь-якого рішення, яке буде прийнято щодо них (якщо це дозволяє вік і зрілість).

У випадку дітей без супроводу або розлучених зі своїми батьками дітей, вони також мають право якнайшвидше отримати опікуна, який виконуватиме функції їхніх батьків, доки вони не

возз'єднаються з власними батьками чи іншими членами сім'ї. Опікуном може бути один зі знайомих дорослих, з якими подорожувала дитина, якщо органи влади вважають, що це в інтересах цієї дитини. Іноді опікун може бути іншою особою, відмінною від тієї, яка доглядає за дітьми, наприклад, у прийомних сім'ях, приймальниках тощо. Діти мають право вимагати, щоб їх не розлучали зі знайомими дорослими, які здатні про них піклуватися.

В Болгарії існує кілька видів сімейної допомоги (одноразова і щомісячна) на виховання дітей, на які може претендувати особа, яка має статус тимчасового захисту в Болгарії. Загалом це:

- Одноразова сімейна допомога на дітей, які навчаються у школі - надається дітям 1-4 класів та дітям, які навчаються у 8 класі;
- Щомісячна допомога - на виховання дитини, яка навчається у школі, до досягнення нею 18 років, але не більше 20 років та на виховання дитини з інвалідністю.

Оформлення будь-якої із зазначених вище пільг здійснюється шляхом подання заяви встановленого зразка на ім'я директора Управління соціальної допомоги (ДСП) в Управлінні Соціальної допомоги при Міністерстві праці та соціальної політики за офіційною поточною адресою.

Право на отримання сімейної допомоги на виховання дітей мають:

- Батьки/один із батьків дитини;
- Рідні або родичі чи близькі, які виховують дитину;
- Прийомна сім'я, яка виховує дитину;
- Усиновлювач;
- Опікуни/піклувальники.

Інституцією, відповідальною за захист прав дитини в Болгарії, є відділ Захисту дітей в Управлінні Соціальної допомоги Агентства соціальної допомоги.

Відділ Захисту дітей Управління Соціальної допомоги:

- Організовує невідкладну допомогу дітям, які потрапили в надзвичайні ситуації, включаючи консультування та соціальний супровід;
- Звертається до консультаційних служб психолого-педагогічної підтримки дітей і сімей та організацій, що надають правову допомогу у справах дітей;
- Розміщення та проживання в родині родичів та друзів;
- Розміщення в приймальній сім'ї;
- Розміщення у соціальній службі стаціонарного догляду.

В Болгарії діє національна дитяча телефонна лінія 116 111 для подання сигналів, консультування та підтримки.

МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ДЛЯ ОСІБ З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ

Права на вільне пересування осіб із тимчасовим захистом у ЄС регулюються Директивою - Council Directive 2001/55/EC та Повідомленням Європейської Комісії щодо застосування Імплементаційного рішення Ради (ЄС) 2022/382, що встановлює наявність масового припливу переміщених осіб з України.

Права на вільне пересування до видачі дозволу на проживання описані в розділі «Права та обов'язки осіб з тимчасовим захистом в ЄС і Болгарії», підрозділі «Право на пересування в ЄС до видачі дозволу на проживання» постійного документа.

Згідно з цитованими документами ЄС, особи, які мають статус тимчасового захисту, мають право на вільне пересування після видачі дозволу на проживання за певних правил.

Norway grants

Стаття 15, параграф 2 Директиви - Council Directive 2001/55/EC передбачає, що у випадках, коли окремі члени сім'ї користуються тимчасовим захистом у різних державах-членах Європейського Союзу, держави-члени зобов'язані возз'єднати членів сім'ї, якщо вони відповідають умовам, зазначеним у пункті 1 підпункту a) тієї ж статті з урахуванням побажань відповідних членів сім'ї.

Держави-члени Європейського Союзу можуть возз'єднати членів сім'ї, якщо вони відповідають умовам, викладеним у пункті 1, параграфу b) тієї ж статті, беручи до уваги в кожному окремому випадку додаткові труднощі, які виникли б у них, якби вони не возз'єдналися.

Водночас у статті 26 Директиви зазначено, що при переїзді з однієї країни-члена ЄС в іншу дозвіл на проживання в країні-члені ЄС, з якої особа виїжджає, припиняється. Зобов'язання щодо осіб, які перенаправляються у зв'язку з тимчасовим захистом у державі-члені, з якої вони виїжджають, також припиняються. Тимчасовий захист цим особам надає нова приймаюча держава-член ЄС

Обмеження права на колективне пересування в межах ЄС зазначено в статті 11 Директиви, а саме: Держава-член Європейського Союзу повертає на свою територію особу, яка користується тимчасовим захистом, якщо ця особа проживає або намагається потрапити на територію іншої держави-члена без дозволу протягом періоду, охопленого рішенням Ради. Втім, держави-члени Європейського Союзу можуть на підставі двосторонньої угоди вирішити не застосовувати цієї статті.

З іншого боку, у Повідомленні Європейської Комісії щодо імплементації Рішення Ради (ЄС) 2022/382 про встановлення наявності масового припливу переміщених осіб з України зазначено, що для підтримки держав-членів, які є основними пунктами входу для масового прибуття переміщених осіб, які тікають від війни в Україні, на які поширюється дія рішення Ради Європейського Союзу, і з метою сприяння балансу зусиль між усіма державами-членами, держави-члени ЄС погодилися не застосовувати ст. 11 Директиви -

Council Directive 2001/55/EC щодо осіб, які користуються тимчасовим захистом у державі-члені згідно з рішенням Ради Європейського Союзу, які переїхали до іншої держави-члена Європейського Союзу без дозволу, якщо тільки держави-члени ЄС не досягнуть іншої двосторонньої угоди.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

- https://aref.government.bg
- https://ukraine.gov.bg/
- https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_bg
- https://refugee-integration.bg

ПРОЄКТ: У ФОКУСІ

НАЦІОНАЛЬНА СПРОМОЖНІСТЬ У СФЕРІ НАДАННЯ ПРИТУЛКУ ТА МІГРАЦІЇ

Проєкт «У Фокусі – національна спроможність у сфері надання притулку та міграції», № BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом № 812108-11-27.01.2023, фінансований коштом програми «Внутрішні справи» Норвезького фінансового механізму 2014–2021р. Фінансовий механізм Норвегії представляє внесок Норвегії у розбудову більш екологічної, більш конкурентоспроможної та більш інклюзивної Європи.

БЕНЕФІЦІАР: ТОВАРИСТВО БОЛГАРСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА
ПАРТНЕР: ОБ'ЄДНАННЯ «ЄВРОКЛУБ ЖЕНА»
ПАРТНЕР: ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО У СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ

ПОЧАТОК ПРОЄКТУ: 27.01.2023
ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЄКТУ: 30.04.2024
БЮДЖЕТ ПРОЄКТУ: 1 279 150.00 ЛЕВІВ (654 029,04 ЄВРО)

Програмний оператор Програми «Внутрішні справи» Норвезького фінансового механізму 2014-2021: Управління міжнародних проєктів Міністерства внутрішніх справ (МВР)

Основна мета проєкту: підвищення національного потенціалу компетентних служб і зацікавлених сторін в Болгарії у сфері притулку та міграції для надання послуг громадянам третіх країн, які шукають міжнародного захисту або вже отримали тимчасовий захист, з особливим акцентом на вразливих осіб, а також забезпечення доступу до розміщення, соціальної, психологічної, юридичної допомоги шляхом індивідуальних консультацій, відповідно до потреб громадян третіх

країн, які шукають міжнародного захисту або тих, які отримали тимчасовий захист, і можливість залучення їх до навчання болгарській мові.

Вебсайт проєкту: https://nafocusbg.eu/

Національний сайт Норвезького Фінансового Механізму: www.norwaygrants.bg

Norway grants

КОНТАКТИ:

БЕНЕФІЦІАР:

ТОВАРИСТВО "БОЛГАРСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ“

Адреса: м.София, 1407, кв.Лозенець,
бул.Джеймс Баучер №76
e-mail: info@redcross.bg
Тел.:08001 1466
Website: www.redcross.bg

ПАРТНЕРИ:

ЄВРОКЛУБ "ЖЕНА“

Адреса: м. Ямбол 8600,
вул. Г.С. Раковський, №144Б
e-mail: eu_woman@abv.bg
Тел.+35946662939
Website: https://euwomanbg.com/

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО У СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ

Адреса: м. Софія 1233,
бул.Марія Луїза №144Б
e-mail: sar@saref.government.bg
Тел.+35928080923
Website: http://aref.government.bg/

Цей Посібник створено в рамках проекту «У Фокусі - національна спроможність у сфері надання притулку та міграції», № BGHOMEAFFAIRS-1.005-0001-C01, за контрактом № 812108-11-27.01.2023, фінансованого за кошти програми «Внутрішні справи», Норвезького фінансового механізму 2014-2021.